

16. MAI

1924

III AASTAKÄIK

Giovanni Segantini. Ema õnn.

OMA NURK.

Mälestades emadepäeval oma armast emakest.

Hilja Vooro.

Kiigutades, õrnalt õõtsutades
kandis kätel ema nutjat last.
„Annä mulle laps, sa uinutades
oled tüdinud ehk väsind vast.“

„— Kellelgi ei taha teda anda:
kerge hoida süles lamavat;
pärast raskem südames neid kanda,
kui nad laias ilmas rändavad!“

Oli aeg, kus laulsid nõnda palju,
laulsid päeval, laulsid ööselgi,
laulsid suiku lapse nutu valju,
mina väike alles, noor sa isegi.

Vist said valvata siis ööd nii mõnda,—
olen pahur olnud öösiti, —
olid siis nii varmas, lõbus nõnda,
polnud kunagi sa teisiti . . .

Nüüd mu nutt ei ärata sind unest,
ei sa vaigista mind lauluga.
Vaikselt kannatades minu murest,
kaugel kodus kurdad tummana.

Näen, kuis nukker sinu kortsus nägu,
mis nii ilus muistseil päevadel,
sinu vara vananenud kogu,
minu koormat kandes õlgadel.

Näen su silmi nüüd nii valus läik'vat,
et mul alati ei õnnestu,
käies kitsast elurada kõik'vat . . .
Oh sa vaene, armas, võrratu!

11. V. 1924.

Haige laps!

C. P.

„Ema, ema! põleb,
„Põleb südames!“
Hüüab haige sängis
Raskelt hingates.

Kahvatanud näos
Silmad läigivad —
Hirmunult ja kuumalt
Vaatab, kuulatab.

„Miks need tuuled õues
„Nõnda uluvad?“
Oigab haige jälle —
„Rinda rusuvad...“

„Koldes nagu laulaks
„Vaim või võõras lind.
„Kas ta kord ei vaiki?
„Väsitab ta mind...“

„Mäletad sa, ema,
„Oli lehekuu...“
„Kuu nii vaikselt säras
„Läbi õunapuul. —

„Meie vanas aias
„Sellel õndsas ööl
„Varjud vaimudena
„Paistsid vaikselt teel...“

„See mull' õnne — hirmu
„Põue sünnitas...“
„Sinu armas käsi
„Pääd mul silitas — —

„Kuule! ukse taga
„Keegi koputas —
„See on külaline,
„Kes mind ootamas.“

Nr. 20. Tegevad toimetaja: A. Oengo-Johanson ja J. Neggo-Vössokotsky. 1924.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetuse ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti, neljapäeviti ja reedeti kella 2—3.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad. Tellimishind: kuus postiga 60 mk, veerandaastas 180 mk, poolaastas 360 mk, aastas 720 mk

Üksik number 15 mk.

ÜKSILDUSEN.

K. Kaskvere.

*Mu hingen asub üksildus:
ei ole otsa-äärt mu kaebus-ohkel.
Nii mahajäetu ma... Mul sõbraks igavus
on antud. Pole lõppu viletsusel rohkel.*

*Kui liivast kõrberada kõnnin ma.
Een ainult liiv... Kuis januneb mu hing!...
Ei ole kusagil mu kodumaa,
kus rahuldet mus oleks elutung.*

*Kui kaua pean rändama ma seda rada,
kus een mul ainult igav kõrbe-liiv?!...
Oh tahaks hing mul seda teada saada,
kus on tee vabaduse juure viiv!... **

MÕTTETERAD.

*Isamaale sünnitab ema oma lapsi, ei
mitte endale üksi. Euripides.*

*Võimas on ema armastus; kuigi tal
kurja tuli kannatada, ei või ta vihata seda,
kelle ta ilmale toonud. Sophokles.*

*Ilus on ema
armsuse ülevusesa
keset poegade tulist jõudu.*

Schiller.

EMADEPÄEVAL.

A. O—o.

Inimesel on vanast ajast viisiks eraldada päevade üksluisest reast mõnda pidupäevaks. Niisugusile päevile anname igale oma erilise ilme, sedamööda, kellele ta pühitsetud. See ilme avaldub nii hästi meie pidupäevade välimises teostamises kui meie eneste seesmis, hingeelulis avaldusis.

Tänane päev on vaikne hardumuse päev. Täna viime väikesed, väikesed ohvrid ühele suurele altarile. See altar on ema - s ü d a. Vähe on harjunud see süda ohvritega ja kiitusega; ta on alati ise valmis olnud kõik ohvriks tooma neile, kellele määratud iga tema tulkumine, iga valu ja rõõm — oma lastele.

Kui palju võiksimme kõnelda juhusist, kus see süda on, unustades enese, toimunud ainult meie hääks. See ongi, mis tema ülendab suuremaks kõigist ilma suurustest — ja sellena tahame teda meeliskleda tänasel ülemaalisel ja üleilmlisel pidupäeval — emadepäeval. Ei suuda me ialgi tasuda ema vaeva, ei osagi sellest. Ei nõua ega loodagi seda — ema. Tema suurim õnn oleme me ise, meie hää elukäik, tervis ja õnn. Tahame ainult näidata talle, kuivõrd ta on

18. mail 1924. a.

kallis meile, kuivõrd hindame tema tööd. Küll tema oskab neid tundmusi vääriliselt võtta ja rõõmustada nende üle. Nii siis pühitseme selle päeva emadele, kõigile emadele, igauks oma emale eriti. Õpetame seda juba neile väikesile, kelle noored emad pühendavad kõik oma nooruse ja hingejõu selleks, et luua lastele kasvamiseks soodsad tingimused, lastele, kes vaevalt seda veel oskavad mõista, kuid sellegi poolest hoiavad oma ema poole enam kui meie suuremad. Tuletame meele oma ema, meie, v i k e r k a a r l a s e d, kes oleme enamasti koolilapsed, kuidas ta meid hoolikalt saadab kooli igal hommikul, kandes raskeid muresid ainsamas lootuses, et meil elus selle tõttu hõlpsamini läheb. Tuletagu meele teda ka need meie hulgas, kes asunud juba iseseisvale teele ja olles noored ja mõtlematud sagedasti loovad emale enam südamevalu kui väiksestpäast. Mälestagem vaikselt oma emasid kõik, kelle mõtted suunduvad tänasel päeval kalmukünkale, kuhu viidud puhkama nende ema.

Kõigi suurte pidude ja tähtpäevade keskel olgu tänane päev üks suuremaid — see on j u e m a d e p ä e v.

Mõtted on nagu küllalised; nende esimene külaskäik ei olene meist. Uuesti ja sagedasti tulevad nad meile külla, sedamööda, kuidas neid vastu võtsime. Mis mõtted täna, teostad homme.

Buddha tarkusest.

Peab palju õppima, et teadvusele jõuda, kui vähe sa tead.

Montaine.

Mu lapsed! On keegi teid solvanud sõnaga, ärge andke sellele suuremat tähtsust, vaid võtke seda kui midagi väikest.

Kui aga ise olete öelnud haavava sõna kellestki, ärge siis hakake kokku leppima oma sisetundega: „Mis me siis ikka ütlesime, see on ju väike asi, milleks sellele tähtsust anda?“ Ei, ärge arutage niiviisi, vaid vaa dake sellele kui ülitähtsale teole seni, kuni teie eneste palvete ja sõprade eestseismise mõjul olete saavutanud täielise vabanduse ja lõpuliku leppimise.

Talmud.

Kes ei oska andeks anda, hävitab silla, mille kaudu ta ise peab minema, sest iga inimene vajab andeksandmist. Herbart.

ILU JA ELUNAUDING.

O. Swett Mardeni järele L. V.

Sääl, kus silmad ilu, näed Jumala kätetööd.

Ei miski kaunista meid nii kui soov jagada vaid rõõmu.

anad roomlased, vallutasid Rooma kunst, ja Greeka kunst, ja Rooma üle viidud, tekitasid sääl uued kunstitööd. Ent ilu mõte jäi purustajate hinge ning äratas neis uusi aateid. Greeka kunstist tõusis Rooma kunst, ja Greeka skulptuur, Rooma üle viidud, tekitasid sääl uued kunstitööd. Surev sõdur, kettaviskaja, okkatõmbaja j. t. moodustasid pärastise võimsa Itaalia kunsti alusmüüri ning äratasid seega Itaalia rahva unuvad vaimuannid.

Küsimuse päälle, milline on parim kasvatus, vasitab Platon: Parimaks loen kasvatus, mis annab kehale ja vaimule ilu ning täiuse. Elu olgu terve ja tugev, kuid pehmendava, rikkastava armastuse mõjul kujunegu ta ilule vastuvõtlikuks.

Oma arenemises vajab inimene võimalikult mitmekesist toitu — nii vaimlist kui füüsilist. Kui last ühekiülgelt toidetakse, siis jääb mõne aine puudusel ta arenemine kangu ehk paremal juhusel areneb ta ühekiülgelt. Samuti tarvitab ka täisealine mitmekesist vaimutoitu, kui ta tahab olla terve, tugev ja teguvõimas. Pole sellest küllalt, kui arendame eneses füüsilist jõudu ja mõtlemisvõimet. Kui meis pole ilumõistet, siis sarnaneme maastikule, millel puuduvad lilled ja linnulaul. Võime olla tugevad ja tahtejõulised, kuid puudub see, mis kaunistab elu ja toob ta hingele lähemale.

Kui tahad, et oleks täielik su arenemine, siis ei tohi sa vaid hinnata omadusi, mis sind teevad silmapaistvaks, soovad sulle au ning vara. See arendab sinus vaid egoismi.

Kes ei taipa ilu, sellel jääb nägematuks, mis on ilusat looduses ja kunstis, sellel puudub midagi tema

arenemises. Ilumõistet võib võtta ka rahva kultuuri mõõdupuuks, ta avaldub arhitektuuris, skulptuuris ning maalikunstis.

Armastus ilu vastu on tähtsam vahend kasvatuses, mõjudes iseloomu päälle pehmendavalt, rikkastavalt. Suurim õnnetus lapsele kui ka igale noorele inimesele on kasvada ümbüruses, mis eitab ilu ning ülistab elus vaid rikkust ja au. Selle vastu peaks last ju varakult ümbritsema kunsti ja loodusiluga, ning tarvitama igat juhust, mis pööraks nende tähelepanu ilule. Seega antakse noortele elusse kaasa aare, mida ei saa omandada maailma varandustegi eest. Pole parimat ettevalmistust eluks kui arendada noortes ilumõistet, sest ta loob rõõmu ja elunaudingu; see ei too vaid õnne, see teeb ka teguvõimsaks.

Iseloom moodustub sellest, mis kuuleme ja näeme. Seejuures on looduse hääl sama tähtis kui kool. Kes ei avane ilule, selle iseloom areneb kinniseks, tuimaks ja tagasihoidlikuks. Tee katset kord, võttes iga päev osake ilu enesesse. See mõjub kui nõidus. Teeb su pilgu avaramaks ja toob valgust su ellu.

Ilumõiste arendamine inimeses on suurim ning tähtsaim osa, saades vajaduseks elus nii õnne kui edu saavutuses.

Armastus ilu vastu mõjub palju kaasa seesmise ühtluse ja elu tasakaalu suhtes. Meie ei aimagi kui suurit osa mängib siin ilumõiste. Liig sageli näeme ilu, nii et pole teadlikud tähelepanus, kuid iga ilus maal, iga maastik, päikese loojaminek, iga ilus nägu, ilus joon jätab meisse peenendava, õilsa ning illeva mulje, mille tõttu tunneme end isegi kehaliselt tugevnevat, värskenevat.

Kindlasti tuleb kord aeg, kus noor-

soole koolis ja kodus õpetatakse pidama ilu ülimaltks varaks, sest kõik näitab selle poole, et inimene on määratud olema ilu templiks, mitte aga maise vara panipaigaks.

Olles arenenud ilumõistes, võib iga sammu pääl näha ilu ning sellest leida elunaudingut. Päikesepaistes, igal künkal, puul on oma peidetud ilu, mis ootab ülesleidmist. Iga lille ning lehe juures leiab arenenud silm ilu, samuti kui herk kõrv kuuleb muusikat metsas, väljul ja sulisevas ojas. Milline elukutse meil ka poleks, ent seda, mis meis on kaunist ja ilusat, ei tohiks känguda lasta raha pärast, sellevastu peak-sime haarama iga tühuse järele, mis ilu meie ellu toob.

Samal määral kui armastame ilu, areneb ta meis. Ilu mõte, aade jäljes-tub meie näos ja teos. Kes armastab ilusat, see tegutseb ka ilu alal — kas kunstiharrastajana, oma ümbrust ja kodu kaunistades, ehk kunstnikuna, luues ise ilu.

Elu maal pakub meile suuri võima-lusi ilumõiste arendamiseks ning sel-le nautimiseks. Herk inimene leiab sääl eest Looja ilusaima maalide-kogu. Orul ja künkal, põllul ja aasal, ojal ja jõel peitub aare, mida ei saa kogu maailma varade eest näha, kui pole seda, mis kajastub ilule. Kes ei aima looduse võluvust, see ei tunne õiget elunaudingut. Ent seda mõistes tuleb ta ka äratundmi-sele, et inimene, looduse valitseja, kandku eneses ilu kajastust.

Arenenud iseloom, veened kom-bed, meeldiv, ilmeline kuju, see olgu meie jumalik kaasavara. Aga kui inetud, puised, karmid ja toored on mõned inimesed oma esinemises ning välimuses! Ja ometi ei tohiks keegi oma välimuse ja isikliku esinemise suhtes ükskõikseks jääda.

Kui tahame olla kaunid väliselt, peame enne arenema seesmiselt kau-niks, sest mõttest ja tundest hoovab välja jõud, mis teeb ajajooksul meie isiku ilusaks ehk inetuks. Pahad ja kurjad hingeavaldused moonutavad ilusaima näo.

Hing moodustab keha, seepärast sääl, kus tahetakse saavutada kau-nist, valitsegu armastus ja ilu, mille läbi mittemeeldiv nägu võib muutuda äraseletatuks.

Kuritalitlikkus, kadedus, armukade-dus teevad inetuks ilusaima näo ning miskisugune kosmeetiline vahend ei kaota seesuguseid jooni.

Ilu asupaik ja algus on hinges. Kes mõtleb ausalt ja kainelt, see ei leia sõnadele vaid ilusat väljendust, ta omab ka kestvalt ilusa välimuse.

Kuidas näib meile mõni inimene ilus, kuna ta harilikus näos väljendub ta hurmav hing. Kes kannab eneses alati ilu ja armastust, see jätab iga-ühese sügava rahulduse mulje, ning keegi ei näe ta kehalisi vigu ning ebakorralisi näojooni, sest ilus hing katab need. Seesugune inimene mõ-jub kui päikesepaiste, mis teeb kur-veema ning süngema ümbruse hele-daks ja rõõmsaks.

Armastus ilu vastu on parim kas-vatusvahend, sest ta mõjub suuresti iseloomu ja seega kogu eeloleva elu pääle.

Ilumõiste on sündides inimesele kaasa antud, kuid teda peab arenda-ma, muidu kängub ta ja sureb. Maailm on täis ilu, inimene pole õp-pinud teda vaid nägema.

Õnnelik on see, kelles arenenud ilumõiste, ta omab aare, mida ükski õnnetus röövida ei suuda.

See on kättesaadav igale, kes sü-dame ja hinge, silmad ning kõrvad avab ilule.

TEINE KALLAS.

Manfred Kyber'i järele H-a.

li kord koguja, kes kõiksugu harulsusi kaugeilt maitl kogus. Ta kogus ka igapäiseid asju, aga sarnasel korral oli noil ikka mingi omapärane tähendus ja ikka mingi omapärane ajalugu. Seda asjade ajalugu oskas koguja lugeda, nagu vähesed seda oskavad, kuna see ju mingi kerge kunst pole. Nii istus ta päevad ja ööd oma harulsuste hulgas ja luges nende saatusi ja teadis, et need inimsaatused on, mis nendega liitunud. Nagu lai jõgi laiinetas vae ne segane inimelu tema ümber, ta seisis selle kaldal ja vaatas tunnetusrikkal pilgul, kuidas laine laine järele mööda veeres.

Aga ta teadis ka, et tal veel midagi puudus: teadis, et inimelul, milles nii palju oli lugenud, mitte ainult see üks kallas ei võinud olla, kus ta seisis ja vaatles. Ta teadis, et pidi olema ka teine kallas, ja teist kallast ta otsis — kui kaua juba! Kuid ta polnud teda leidnud, lootis seda aga kord kindlasti leida. Ta otsis kõigi linnade kõigis kaupluses, kas ehk ei märkaks midagi, mis talle teisest kaldast võiks jutustada. Oli ta ju kogu eluaja olnud koguja ning otsija ja oli omandanud palju püsivust.

Nii tuli ta kord kusagil kaugel lõunamaa linnas väga iseäralikku poodi. Pood oli täieline elu pudukaubapood, sest siin oli leida kõiki asju, mis inimelus vähegi mõeldavad, kõi-

ge iseäralikumaist väärtasjust kõige pisemate igapäevsusteni. Ja kõigil asjul oli, nagu loomulik, igal oma ajalugu.

Koguja silmitses kõiki neid esemeid suure asjatundlikkusega. Nii mõnigi meeldis talle väga ja nii mõndagi oleks ta häämeelega ostnud, aga milgi kombel tuletas see kõik ikkagi meele midagi, mida kunagi juba oli omanud.

„See siin on küll kõige haruldasem kogu inimelu esemeist, mida ma kunagi olen näinud,“ ütles koguja, ja kuna kaupleja talle põrmugi hariliku kaupmehena ei paistnud — sest et tema olemuses midagi vaikset ja pidulikku oli — küsis ta temalt, kas tal ehk ei leidu midagi, mis võiks jutustada teisest kaldast.

Kaupleja polnud ka tõesti mingi harilik kaupmees. Ka teadis ta hästi, kui palju valu ja pisaraid mõningad asjad, mida inimesed temalt kalli hinna eest ostsid, noile pidid tooma, kes neid innukalt püüdsid, nagu ripuks sellest kogu nende elu. Harva juhtus, et keegi temalt õiget tarbeasja nõudis. Kui nüüd võõras koguja kauplejalt teise kalda järele päris, naeratas too ja ulatas talle väikese lambi, tumedakujulise, kuid väga hoolsa kätetöö. Lamp aga põles juba ilusa sinise leegiga ja teda polnud enam tarvis süüdata.

„Seda lampi pole kusagil välja pandud,“ ütles kaupleja, „seda an-

takse ainult neile, kes teise kalda järele pärivad.“

„Võib see lamp ehk mulle midagi jutustada teisest kaldast?“ küsis koguja ja silmitses lampi tähelepanelikkude ja imestavate pilkudega, sest see oli midagi, mida tema kogus veel polnud, ja ta polnud säärast seni ka veel kusagil näinud.

„Teisest kaldast ei või lamp sulle midagi jutustada,“ ütles kaupleja, „teisele kaldale pead sa ise rändama, lamp aga annab sulle valgust ja näitab teed teisele kaldale.“

Siis tänas koguja kauplejat ja küsis, kui palju ta temale lambi eest võlgneb.

„Minu kaupluses on palju asju, mida odava hinna eest võib osta,“ ütles kaupmees, „on siin hulgas aga ka mõningaid, mida terve kuningriigi eestki ei saa. Väike lamp aga, mida käes hoiad, on hinnata sellele, kes teise kalda järele pärib. See on su oma lamp ja see on igavene lamp ja ta näitab sulle teed teisele kaldale.“

Siis sai kogujust rändaja. Ta jättis kõik need hulgad iseäralikke asju, mida seni oli kogunud, ja rändas oma igavese lambi valguse suunas teist kallast otsima.

Oma teel nägi ta palju ilusat, mida varem polnud näinud. Nägi, kuid kivid liikusid ja oma kuju muutisid, vaatas lillede unelme ja mõistis loomade kõnet. Aegamisi aga jäi rändaja tee ükka üksiklasemaks ja mahajäetumaks, ta seisis üksi keset kõrbet ja silmas enda ees seitset järsku kaljumäge. Lamp heitis oma valguskuma tema teele ja osutas, et ta kõigist neist seitsmest mäest pidi üle minema. Nii tõusis ta ka kõigile seitsmele mäele, lootes igalt mäelt vahest ehk teist kallast näha, kuid ta ei näinud seda. Jäine uuslumi kattis kõiki seitset harja. Keset lund aga õitses punane roos, särades ru-

biinina. Selle noppis rändaja ja võttis ta teele kaasa.

Kui ta nüüd kõigist seitsmest mäest üle oli ja harjade jäisest uuslumest endale seitse roosi pärjaks toonud, siis seisis tema korraga tumeda värava ees. Tema juure astus väravavaht ja küsis, mida talle tarvis.

„Otsin teist kallast,“ ütles rändaja.

„Mida kannad endaga oma teel?“ küsis väravavaht.

„Seitset punast roosi ja mu igavest lampi,“ ütles rändaja.

Siis lubas väravavaht teda tumedast väravast sisse astuda.

„See on pikk ja pime värav,“ ütles ta, „pead minema tema lõpuni, siis jõuad välja lõpmatusmere ääre.“

„Mitte lõpmatusmerele ei tahtnud ma,“ ütles rändaja, „teist kallast otsin. Lõpmatusmeri aga on kallasteta.“

„Pead ootama kuni päike tõuseb, siis näed sa teist kallast,“ ütles väravavaht.

Siis läks rändaja pikast, pimedast väravast läbi ja istus lõpmatusmere ääre maha, sest et rännak teda väga oli väsitanud. Lõpmatusmeri mühas tema jalge ees ja üle ta metsikute lainete ning üksiku rändaja tema kaldal laotus tähtis taevas. Rändaja aga ootas ja valvas oma igavese lambi juures kogu öö, ja see oli nii pikk öö, et ta arvas, sel polevatki lõppu.

Viimaks õmeti kahvusid tähed, mühavad lained jäid vaikseks ja selgusid ning üle nende tõusis päike. Tõusva päikese valgel aga kerkis keset lõpmatusmerd särav saar esile.

Sääl mõistis rändaja, et too oligi teine kallas, mida oli otsinud. Üle tumeda värava tuli tuvike lennates ja näitas rändajale teed saarele ning

rändaja sammus üle lõpmatusmere — nii kindlalt nagu selget kristalli mööda teise kalda poole.

Teisest kaldast aga ei tohi ma teile midagi pikemalt jutustada, samuti

kui lamõki seda ei teinud. Teisele kaldale peab igaüks ise rändama oma enda igavese lambi valgel.

Sest muinasjutt teisest kaldast on rändajate muinasjutt.

KEELENURK.

Joh. Aavik.

soodne — soodus. — Rõõmuseil aastail niipalju uusi sõnu on juba õige yldiselt tarvitusele tulnud. Kahju ainult, et mõningate vormides väikesi vigu tehakse. Viga, igatahes mitte-soovitav vorm on soodne; peab olema soodus, genetiiv soodsa („soodus“ tähendab teatavasti „kasulik, edendav, kohane“). Oleks nominatiiv „soodne“, siis peaks genetiiv olema „soodse“ (nagu „raudne — raudse“). On aga genetiiv „soodsa“, siis võib nominatiiv ainult „soodus“ olla, nagu see ongi soome keeles („suotuisa“), kust see sõna on laenatud. Seepärast mitte „soodne olukord“, vaid „soodus olukord“.

kohatu — ebakohane. — On olemas sõna „kohane“. Sellest oli vaja moodustada vastav eitav vorm, ja nii tekkis „kohatu“: „see kysimus on täitsa kohatu“ (s. o. „mitte-kohane“). Peab aga ytlema, et see „kohatu“ on natuke „kohatu“, ebaõnnestanud. Sest „kohatu“ võib pigemini tähendada lihtsalt „ilma kohata“. Parem oleks seepärast selle asemel yelda „ebakohane“: „see kysimus on täitsa ebakohane“.

Nii tarvitetakse „meil nii mõnes

muuski sõnas eitava omadussõna saamiseks -tu, kus ka eba- võiiks olla, nimelt „tähtsusetu, selgusetu, kindlusetu“ asemel oleks vahel ilu-

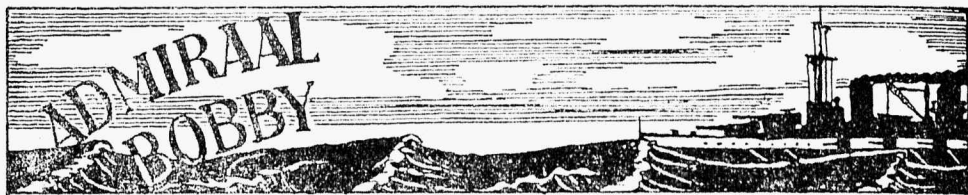

Tuntud keeleteadlane mag. Joh. Aavik, meie „Keelenurga“ autor, Eesti keelelise uuenduse algataja ja vaimustatum eestvõitleja, kellel meie kirjakeele arendamisel kõige suuremad teenused.

sam ytelda „ebatähtis, ebaselge, ebakindel“. Kahjuks nii ei tarviteta pea-aegu sugugi. Mis -tu neis sõnades vähem kohaseks teeb, on ta kolmas deklinatsioon, eriti mitmuses: „tähtsusetud asjad“, kuna seda puudust ei ole, kui ytelda „ebatähtsad asjad“.

p ä ä l e s e l l e — p ä ä l e s e d a . — Mõlemal on oma eri tähendus: pääle selle — see tähendab: see välja arvatud (saksa „ausserdem“), aga

p ä ä l e s e d a — tähendab „pärest seda“. Ometi tehakse tihti see viga, et öeldakse „pääle selle“, kus peab olema „pääle seda“. Selleläbi võib tekkida veidraid mõttemoonutusi, näit.: „pääle k o o s o l e k u l a h k u s i d k ö i k s a a l i s t“, see tähendab: kõik lahkusid, ainult koosolek yksi jäi saali. Siin tuleks ytelda: „Pääle k o o s o l e k u t k ö i k l a h k u s i d s a a l i s t“. Siis oleks selge, et see on „pärest koosolekut“.

Georg Fröschel. Tõlk. A. V.

Vana, pändumatu teener oli kui ümber muudetud. Raske kivi oli veerenud ta südamelt. Tal oli olnud ülesandeks teha päris harilikust tänavapoisist kahe päeva jooksul Inglise admiraali ja Kuningliku Kõrguse, ning see ei olnud sugugi kerge ülesanne. Terve aja värises ta, et otsustaval silmapilgul unustab Bobby oma osa ja kõik tuleb avalikuks. Kuid Bobby tegi au oma õpetajale, sellepärast oli Henry ebaharilikult sõbralik, jah, isegi hää väikese poisi vastu, ning Bobby kohmetus kadus järkjärgult.

„Sa ehk imestad, et ma sulle enam ei ütlen Kuninglik Kõrgus?“ küsis Henry. „Siin laeval ei ole see enam tarvilik, nii kaua kui oleme ükski. Kui keegi kolmas lähedal viibib, pean ma sind muidugi jälle Kuninglikuks Kõrguseks hüüdma.“

„Loomulikult,“ ütles Bobby. Ta küll ei teadnud veel, miks teda ülepää hüütakse Kuninglikuks Kõrguseks, kuid kindral lubas talle avaldada selle saladuse, ning Bobby usaldas vana ohvitseri, olgu küll, et ta nii kohutavalt silmi pööritas. Kindral ei kavatsenud midagi halba temaga ja peab juba oma sõna.

Nii sai Bobby natukese aja pärast enda

vastuvõtmiskajuti, kus teda ootas kindral Cunning, liihike piip hambus. Kindral kutsus ta istuma väikesele sohvale, pani hoollega kinni koridori viiva ukse, istus ise ka sohvale Bobby kõrvale ja vägevaid suitsupilvi välja puhudes küsis: „Nii, nüüd ajame mõnusat juttu. Mis sa esiteks tahad teada saada?“

„Ma tahan kõik teada, härra kindral.“

Kindral kadus veel tihedamasse suitsupilve. „Kõik — seda on palju! Kuid sinu tahtmine sündigu. Ma pean sind poisiks, keda võib usaldada, kes armastab oma isamaad ja kes oskab hoida saladust. Kuula siis:

„Sa tead, et pääle Inglismaa on veel teine samasuur riik — Hiinamaa — keda praegu valitseb keiser, kes on alles poiss. Meie kuninganna, kes on tubli ja tark naine, teab, et on väga tähtis olla sõbralikus vahekorras Hiinamaaga, et saada sääl toetuspunkti meie laevastikule.“

Nüüd saab Hiina keiser nelja kuu pärast viieteist-aastaseks — Hiina kommete järele täisealiseks, — sellepärast pühitsetakse seda eriti pidulikult ja meie kuninganna pidi saatma oma sõpruse tunnusena troonipärija, Walesi printsi, kingitusi ja tervitusi viima.

Ühtlasi oleks saanud siis ka Inglismaale tarvilikud lepingud sõlmida.

Kuid juhtus õnnetus: Walesi prints sõi enda hiljuti olnud sünnipäeval liig palju maiustusi ja jäi haigeks. Kõik see ilus plaan näis luhtavat, arstid ei suutnud aidata, pääminister ei suutnud midagi välja mõelda, et vabandada oma plaani luhtaminekut parlamendi ees.

Ühel päeval sõitis lord Dobernoon, kuninganna esimene kammerhärira, ministrite nõupidamiselt koju, pää täis murelisi mõtteid, kui talle pähe visati õunasüda. „Sa ehk tead, kes seda tegi, Bobby?”

Bobby pää langes rinnale ja ta punastas: „Jah, ma tean,“ sosistas ta.

„Üles vaadates kohkus lord: troonipärija, kes pidi olema haige voodis, seisis tänavapoisina St. George Hall'i ees. Juba tahtis ta teretada sind, kui ta aru sai enda eksitusest. Tal tuli mõtte, et võiksid ju sina täita Walesi printsi aset natuke aega. Mis pärast juhtus, seda sa tead. Sa mängisid oma osa hästi.“

„Ja mis pean ma nüüd tegema?“ küsis Bobby suurte silmadega.

„Veel olema Inglismaa troonipärija. Printsides ja kuningate külaskäigud on ju ainult vormaalsus. Ei ole tähtis, et tõeline prints ei sõida Hiinamaale. Sa viid kuninganna kirja ja kingid ära, ja meie minister, kes kaasas on, jõuab Hiina ministritega kokkuleppele lepingu asjus, mis nüi tähtis Inglismaale. Saad aru, Bobby, kui suur tähtsus on su reisil?“

„Jah, ma saan aru...“ Bobby mõtles järele. Nüüd oli selge see imelik lugu. „Kuid kus on praegu õige Walesi prints?“

„Ta on praegu Shotimaal, parandab oma rikutud seedimist. Loodetavasti paraneb ta varsi,“ vastas Cunning. „Nüüd tead sa kõik. Kuid — pea suu, siin laeval iseäranis. Henry õpetab sulle kõik, mis veel vaja. Täna pidulikul lõunal, pane tähele, aja juttu pääsjalikult minuga ja — ära määri oma ülikonda! Pea meeles, et oled Inglismaa troonipärija.“ Kindral hakkas minema. „Siin kapis on sul raamatud, mänguasjad ja muud ajaviidet.“

Bobby jäi üksi. Kajut kiikus nüi, et tal hakkas kõhu piirkonnas natuke paha. Kuid

ta valitses end ja avas kapi, mida osutas kindral. Mida sääl kõike ei olnud! Igasugused mänguasjad, milliseid Bobby uneski ei olnud näinud, pildiraamatuid ja mis veel! Eriti huvitas Bobbyt raudteerong, mille juures oli mitu meetrit rõõpaid, jaamad — ühe sõnaga, terve raudtee. Ta säädis selle kokku ja pani rongi liikuma.

Bobby paled hõõgusid rõõmu pärast, kui rong surises läbi tunneli, üle silla, mööda jaamadest. Korraga juhtus raudteeõnnetus: Bobby paled läksid kahvatuks kui paber, ja kõik rõõm oli kui pühitud. Pidi olema juhtunud midagi kohutavat ta kõhuga, vist oli ta alla neelanud elusa konna või oli ta üldse kaotanud oma kõhu! Ühekorruga oli Bobbyl paha, ah, nii paha, et ta unustas raudtee, tinasõdurid ja isegi imetoreda silla. Ta kõht keerles ja väänles ja lõpuks tõusis aegamööda kurguni. Iialgi ei olnud ükski väike poiss nüi haige kui Bobby praegu.

„Ma suren, ma suren,“ sosistas Bobby hääletult ja vingerdas sohval. „Oo, mu vae-ne ema!“

„Ei, sa ei sure Bobby!“ trööstis teda Henry, kes oli parajasti sisse astunud ja kohe mõistis, mis viga. „Sa oled ainult merihaige.“

Kui kerge on öelda „merihaige“, ja mis-sugune hirmus asi see on! Saabus kõige halvem öö, mida läbi elanud Bobby. Ta lebas oma valges voodis ja sekunditki ei seisnud paigal see neetud voodi. Kord tõusid jalad taeva poole, säälsamas lendas pää pilvedeni, siis hüppas ja kiikus voodi külgepidi lühikeste tõugete mõjul ja iga tõuge langes rusikahoobina Bobby vaesele kõhule, mis ei teadnud, kuidas olla ja mis teha. Kui siis sõit rahulisemaks jäi mõneks minutiks, õhkas Bobby: „Oleksin ma kodus ema juures! Poleks ma iialgi saanud troonipärijaiks!“

Sel hirmsal ööl õppis Bobby tundma madrust Finni, kes oli määratud raskemate tööde jaoks troonipärija teenistusse. Suurel laiaõlalisel, valge juustega poisil oli palju tegemist, kuid ta ei saanud iialgi kärsituks, mäitas oma valgeid hambaid, naerdes Bobbyle, ja ütles: „Küll saab paremaks, väike Kõrgus, varsi jõuame rahulisemasse merre!“

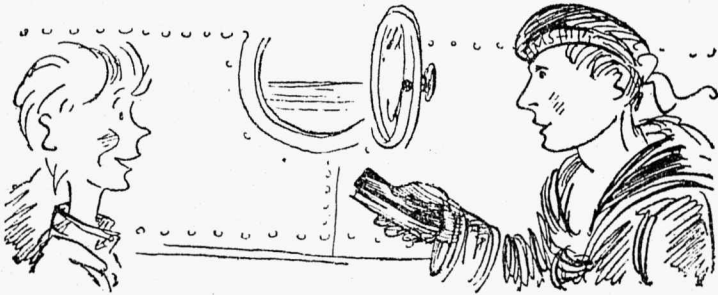
Kuid lähem sõprus Finniga ei tekkinud

veel sel ööl. Bobby nägi kõik nagu läbi mingisuguse loori ja pidi suure vaevaga sundima ennast nõrgalt naeratama, kui Finn ta oma tugevate kätega voodist tõstis ja mõne aja kajutis edasi-tagasi kandis. „Julgust, julgust!“ ütles Finn ja katsus Bobbyt kätel hoides osavalt kõige rängema õõtsumise ajal püsti püsida. „Julgust, julgust, väike Kõrgus, küll hakkab parem ka!“

Ka oma arsti õppis Bobby tundma sel ööl. See oli noor mees tumedavõitu habemega, sünnipoolest sakslane, kes oli õppinud Inglismaal ja arstina astunud Inglise meriväkke. Teda kutsuti kesköö paiku Bobby valuvoodi juure, kuid ta ei saanud palju aidata väikest abitarvitajat. „Kuninglik

juustega madrust, kes naerdes näitas oma valgeid hambaid, kui nägi, et Bobby ärkas. Bobby mäletas segaselt, et ta näinud kuski seda tugevat blondi poissi, sest läinud öö seiklustest oli tal jäänud väga udune mälestus. Kuid madrus avaldas väga meeldivat muljet ja Bobby tundis end isegi tema poole tõmmatuna. Sellepärast vastas ta selle naerule naeruga, mille pääle Finn talle sõbralikult „tere hommikut“ ütles.

Sellega oli tutvus tehtud või õigemini uuendatud, ja Bobby julges tunnista, tal olevat hirmus nälg. „See on hää tunnus,“ ütles Finn, võttis taskust vägeva leivavilka ja ulatas Bobbyle. Ta ei mõelnud

Finn tõi taskust tüki pekki ja ulatas selle Bobbyle.

Kõrgus peavad kannatlik olema,“ ütles ta. „Merihagust õpib igati tundma, kes esimest korda sõidab ulgumerele. Ta ei ole hädaohtlik ja läheb mööda paari tunni pärast.“

Rahulik viis, millel ta kõneles, kergendas Bobbyt; ta jõi paar tilka palavat teed, mida Henry talle suhu valas arsti käsul, ja lõpuks jäi rahule ta kõht. Lõpuks leidis ta kõht oma õige koha, ja surnuväsinud ning rammestunud sulges Bobby silmad pikaks sügavaks uneks. Finn teatas siiski, et ta tahab valvata väikeste printsi voodi juures. „Ei tea iialgi, mis võib juhtuda,“ ütles ta ja istus Bobby voodi ääres.

Nii sai Bobby ühe sõbra. Kui ta ärkas järgmisel hommikul, langes hele päikese paiste läbi akna voodile. Meri oli jäänud vaiksemaks ja Bobby tundis, et kõht oli palju parem juba. Esimene mõte pääle ärkamise oli — nälg! Ta lõi silmad lahti ja nägi voodi ääres istuvat suurt, heledate

sugugi, et on ehk võimalus muretseda Inglismaa troonipärijale — ja Bobby tema silmis oli ometi see — natuke paremat hommikusööki. Ka Bobbyle ei tulnud meele, et õigusepärast tal õigus on eriliste maiustuste pääle, vaid vajutas suure mõnuga hambad värskesse, lõhnavasse leiba. See oli põhjuseks, et Finn veel korra pani käe tasku, tõmbas säält tüki seapekki ja seda Bobbyle pakkus sõnadega: „Pekk kuulub õige merimehe hommikusöögi hulka!“

Poiss ei põlanud ka pekki, tänas, ning nii tekkis nende vahel nagu iseenesest vestlus, kusjuures Finn kõneles enda tööst, enda kodulinnast Glasgow'st, enda emast ja õdedest. Bobby kuulas teda ja mõistis hästi: Finn oli poiss, kes oli võrsunud samadest oludest kui temagi, sellepärast oli kõik, mis ta jutustas, huvitav. Bobby süda sai päris soojaks, kõneldes jälle kord ühe lihtsa inimesega, kes oli tuttav kõigi elumurede ja -raskustega, kes oli samasu-

gune lihtne merimehelaps kui temagi. Sest südamepõhjas närvis Bobbyt ometi koduigatsus, hoolimata kõigest liilgusest, mis teda ümbritses, hoolimata kõigest imedest, mis teda ootasid. Kõik need kõrged härrad, kellega ta rääkis ja kes kummardasid ta ees, olid talle võõrad ja kauged; Finni, tublit madrust, mõistis ta hästi, temaga võis ta juttu vesta. Finn oli osa tema kodumaast, ja Bobby tundis end rõõmsana ja õnnelikuna, lobisedes madrusaga, nagu ta end ei olnud ammu tunnud.

Kui Finn rääkis enda kodulinnast, katkestas teda Bobby ja küsis: „Oled sa olnud Liverpoolis, Finn?“

„Loomulikult,“ vastas Finn, „Liverpool on peenike linn!“

„Eks ole tõsi,“ hüüdis Bobby, „väga peenike linn?“

Poleks Henry sisse astunud sel momendil, Bobby oleks peaaegu välja lobisenud suure riigisaladuse, oleks öelnud, et ta kodu on Liverpoolis, kus elas ta ema väikeses majas dokkide vahel. Piinlikult, väga piinlikult üllatatuna jäi teener seisma. Nähes Finni Bobby voodi ääres, tõmbus ta puhtaksatnud nägu kortsu. Paindumatuult ja majesteetlikult lähenes ta enda siidisukkades ja põlvpükstes, ja ütles: „Madrus Finn, minge oma töö juure. Ma ei soovi teid enam kohata Tema Kuningliku Kõrguse kajutis, kui Tema Kõrgus ise siin viibib!“

Finn tõusis ja traavis Henry auväärilise, valju pilgu all välja, pomisedes endamisi midagi. Uksel pööris ta veel korra oma laia näo naerdes Bobby poole, siis kadus ta koridori.

„See ei ole sugugi kohane, et Kuninglik Kõrgus juttu vestavad laevameestega,“ ütles Henry, kui Finn oli läinud. „Ma olen sunnitud korduval juhtumusel sellest teatama härra kindralile.“ Siis jätkas ta pehmemalt: „Kas sa magasin, Bobby?“

Kuid ka Bobby võis olla pahane. Ta oli vihane, et see upsakas kammerteener oli uksest välja visanud tema hää sõbra Finni, ja keeris vastamata selja Henry poole. „Nüüd ma alles hakkas sõbrustama Finniga!“ mõtles ta jonnakalt.

Kuid Bobby pidi loobuma enda protes-

teerivast seisakust. Astus sisse doktor Grollmann, kummardas Bobby kõrgest-sündinud, nagu ta arvas, selja ees ja küsis: „Kuidas saatsid Kuninglik Kõrgus mööda öö?“

„Hästi, härra doktor, ma magasin nagu nelikümmend meest,“ vastas Bobby rõõmsalt.

Doktor Grollmann arvas, et ta valesti kuulis. „Kuidas arvavad hääks Kuninglik Kõrgus öelda? Kuninglik Kõrgus magasin kui...“

„...kui nelikümmend meest,“ hüüdis Bobby valjusti, sest ta arvas, et arst kuulab pahasti.

Doktor Grollmann naeris nagu naerdakse, kui üks kõrgesti sündinud prints arvab hääks naljatada. „Väga originaalne võrdlus, Kuninglik Kõrgus!“

„Missugune võrdlus?“ küsis Bobby.

„Väga originaalne, ma tahan öelda: väga omapärane võrdlus.“

„Lori! Kõik poisid dokkide juures ütlevad, et nad magavad kui nelikümmend meest.“

Bobby ütles need sõnad kui kõige loomulikuma asja maailmas, kuid arst astus üllatatult tagasi. Tema abitarvitajate hulgas ei olnud küll veel enne ilalgi printsi, kuid ta oli alati arvanud, et kuningliku koja liikmed tarvitavad väga valitud sõnu. Nüüd nägi ta, et oli eksinud. Sest poleks ta teadnud päris kindlasti, et sääl valges voodis lebab Tema Kõrgus Walesi prints, ta oleks võinud vanduda, et sääl on hariplik tänavapoiss. Et aga doktor Grollmann oli väga korralik Saksa õpetlane, siis otustas ta tähendada enda päevaraamatus: „Mul oli täna huvitav juhus kuulda, missuguseid sõnu tarvitavad Inglise kuninga-koja liikmed. Tema Kuninglik Kõrgus arvas hääks öelda mulle „lori!““

„Tohib Tema Kuninglik Kõrgus välja tulla voodist?“ küsis Henry, kes kirjeldamatute tunnetega päält kuulunud Bobby ja arsti jutuaajamist.

„Ma tahan Kuninglikku Kõrgust esiteks põhjalikult läbi vaadata, et tundma õppida nende kehaehitust,“ vastas doktor Grollmann ja hakkas Bobby selga ja rinda jälle vaatama. (Järgneb.)

AMEERIKA TEHNIKAIMED.

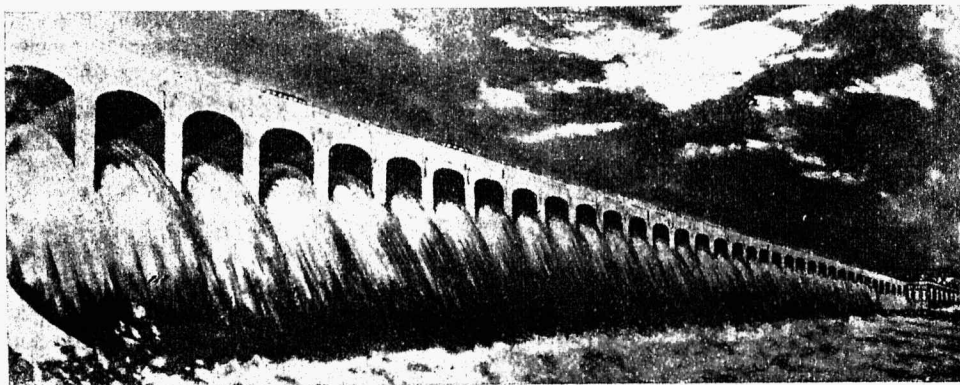
—ste.

Järjest suurenev Ameerika tööstus tarvitab iga aasta määratu suure hulga kivisüüt, naftat ja gasoliini, mis juba mõne aja eest kartused esile kutsus, et nende kütteinete looduslikud tagavarad varem või hiljem otsa lõpevad. Sellepärast pöördi nii valitsuse kui ka eraettevõtjate poolt suurt tähelepanu suure energia kasutamisele, mis võimalik on saada vee langejõu läbi kõrgetelt mägedelt allavoolavatelt jõgedelt ja ojadelt.

kui esimene, nimelt suurte viljakandmatute maaalade viljakaks muutmine.

Läänepoolsetes Ameerika vabariikides olid suured maatikid, mis täiesti ilma veeta kõrbeteks olid muutunud. Sääli ei olnud mitte ainustki inimest asumas, kuna nad veepuuduse tõttu koloniseerimiseks kõlbmatud olid.

Mägestikujõgede jooksu reguleerimisega elektrienergia saamiseks võis vett juhtida alla kõrbesarnastele lagendikkudele, neid

Suurepärane Wilsoni tamm Kolorado jõel, üks kõige suurematest hüdro-elektriprojektidest, mis tuleval suvel täiesti valmis peab saama.

Alustades Niagara kose veejõu utiliseerimisega asusid ettevõtlikud ameeriklased nende veehulkade kasutamisele, mis kogunevad Sierra-Nevada ja teistele sääsetele mägedele. Looduslikud tingimused veejõu kasutamiseks olid siin väga soodsad, sest vesi asub väga kõrgel ja tema voolu kiirus ja kukkumise jõud on väga suur. Tuli ainult normeerida kiireltvoolavate mägestikujõgede voolu takistavate paisude ja tunnelite kaudu ning veejõu kasutamiseks ehitada elektri jõujaamad, mis langeva veega käima pannakse.

Kuid kõige selle läbiviimiseks oli tarvis määratuid rahasummasid, mis ulatasid sadade miljonite dollariteni. Saadav elektrienergia üksi ei oleks kulusid tasunud, kuid varsi selgus teine tuluallikas, veel tähtsam

sellega viljakandvaks muutes. Seda ka tehti ja endiste väärtuseta maaalade eest makseti pärast sajad dollarid aakrist.

Ajajooksul 1900.—1923. aastani loodi määratu suured sissesääded maa niisutamiseks. Selle aja jooksul on niisutatud 20 miljoni aakrit maad ja ümber töötatud 15 miljoni aakrit. Lähemal ajal tahetakse viljakandvaks muuta veel 80.000.000 aakrit, millest osa juba tehtud on. Selle töö pääle on juba kulutatud üle miljardi dollari.

Elektrienergiat on saadud kaksteist miljoni hobusejõudu; lähema viie aasta jooksul loodetakse seda tõsta veel üheteistkümmet miljoni hobusejõu võrra.

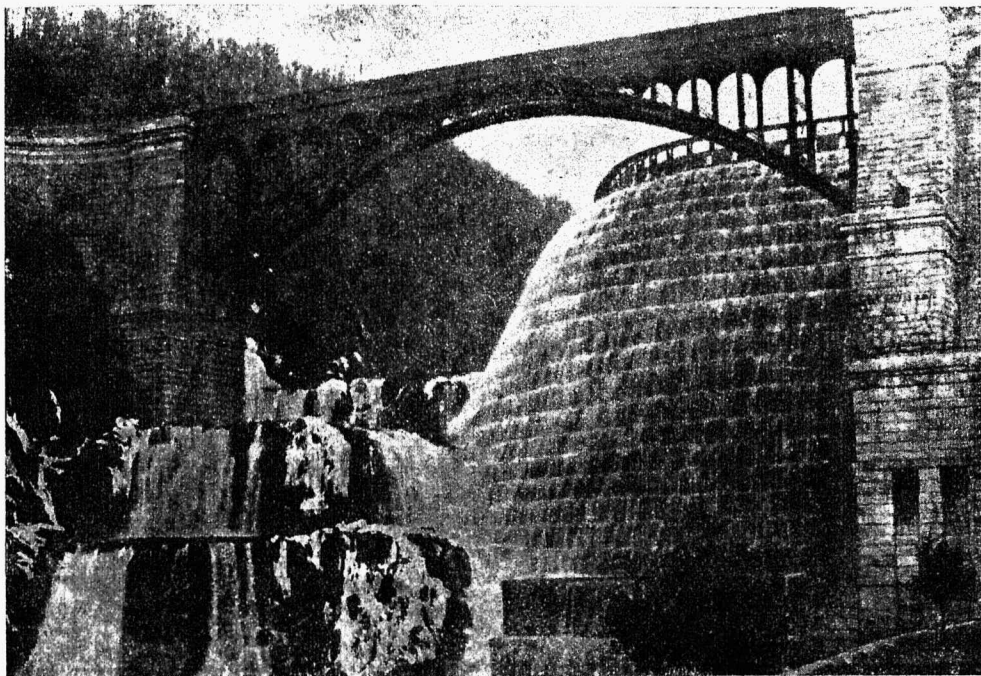
Nende tööde määratust ulatusest ettekujutuse saamiseks on tarvis vaid tutvuneda

arvudega suuremate veepaisude mõõtu-dest.

Pais „Elephant Butte“ Rio-Grande jõel on 300 jalga kõrge ja 280 jalga läbimõõdus. Pais sünnitab järve, mis on 40 miili pikk ja mahutab eneses vett 2.600.000 aakrijalga (ligi 330 miljoni kuubiksülda).

viljakandmatu oli, nüüd lõikust, mille väärtus aastas on 18 miljoni dollarit.

Kuid kõik see jääb varju uue suurepärase kavatsuse ees, mille teostamisele ameeriklased nüüd on asunud. Nimelt tahetakse Kolorado jõele säääl kohal paisu ehitada, kus ta voolab n. n. „Suures kantonis“, 4.000—

Suur veelangemine Cornelli tammist Crotoni vesistust, mis läheb linnale 200.000 naela sterlingit päevas maksuma.

Pais „Roosevelt Dam“ Arizona osariigis on 280 jalga kõrge, 165 jalga läbimõõdus, 1.125 jalga pikk ja sünnitab järve 16.800-aakrilise pinnaga (ligi 63 ruutversta) ja veekoguga ligi 160 miljoni kuubiksülda. Selle ehituse abil miisutatakse 5.000 farmi põldusid, kogusummas 200.000 aakrit. Selle juures annab maa, mis 20 aastat tagasi täiesti

6.000 jala sügavuses; kavatsetav pais oleks 700—800 jalga kõrge ja alt 2.000 jalga läbimõõdus. Paisu taga sünniks järv, mille pikkus ulataks sadadesse miilidesse, sügavus oleks 400—500 jalga ja veemahutus ulataks triljonitesse kantsüldadesse. See oleks kogu maailmas kõige suurem sellesarnane ehitus ja annaks määratu hulga elektrienergiat.

KÕNEKUNSTNIKUD LINDUDE HULGAS.

Lie kõik teate ju Robinson Crusoe juhtumisi üksikul merisaarel? Tal põlnud ühtki inimhinge kellele midagi juustada oleks võinud, kellega kõneleda oleks saanud. Nii oli see siis lõpuks üks papagoi, kes teda tema üksilduses lohutas, keda ta rääkima õpetas ja oma armsamaks sõbraks tegi. Papagoiid õngi linnuilmas need, kes kõneõppimises kõige kaugemale jõuavad ja nende hulgas leitakse eriti õpetatud, kes 20 kuni 30 sõna rääkida võivad. Vaevalt saaksite aga küll üht papagoiid oma lõbuks pidada, sest teie vanemad raputaksid vist pääd, kuuldes teie soovi saada kirjusulgise kõnekunstniku omanikuks. Ta on meie juures väga hindas. Ka puur papagoi jaoks, mis vaskpulkadest kokku pandud ja 1½ meetr. kõrge ning 1 meetr. lai on, maksab palju. Märksa kergemini aga kui niisugust võõramaa kõnekunstnikku võite omale ühe kodumaa linnu muretseada, kes teilt osavalt teie keele kätte õpiks. Meie lindude hulgas leidub terve rida niisuguseid, kes kergesti kõnelema õpivad, kui nende kallil kannatlikult tööd tehakse ja mitte kohe himu ei kaotata, kui nad alguses sugugi vastuvõtlikud pole ja ebaosavatena ja laiskadena näivad. Nende hulka kuulub esimeses jões kaaren, kuldnokk ja harakas, kah hakk ja pasknäär. Nendest õpib kaaren kõige kergemalt ja kõige ilusamini rääkima. Küll ei kõlba igaüks nendest mustkuubedest selleks ja sagedasti katsetatakse nädalate viisi asjata, enne kui otsusele jõutakse, et mehikesel mingit andi pole kõnekunsti õppimiseks. Mõni õpib jälle väga kiiresti — oli noor kaaren, kes 15 päeva jooksul sõnad „Mine, keeda kohvi“ kaunis selgesti järele rääkis. Teised sõnad, mis nad kergesti järele rääkima õpivad, on „mamma“, „papa“ ja üldse kõik sõnad, kus täishäälikud a, o, u pääasjalikult esinevad.

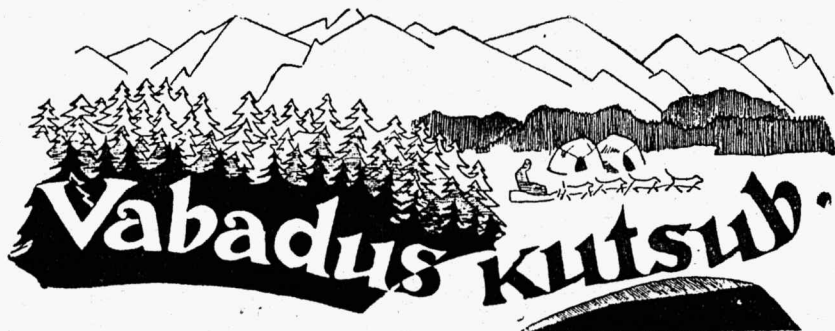
Nüüd küsime muidugi, kuidas seda pääle hakata, et kaarnaid, kuldnokke ehk pasknääre kõnelema panna? Töö pole raske, küll aga pikaajaline mõnel juhusel. Kõige-

päält peab valima ühe võrdlemisi noore linnu, kui tahetakse, et kõneõpetusel tagajärgi oleks, sest vanadel pole suuremalt jaolt enam himu õppimiseks. Ka on kasulikum võtta isane linn, sest see õpib kiiremini kui emane. Noor linn pannakse nüüd sobivasse ruuri ja viiakse miisugusesse paika, kus loom kaunis segamatult saab olla, kus teda ei ehmata ega hirmutata. Viimane asjaolu on eriti tähtis, sest hirmunud loom ei õpi kunagi rääkima. On linn nüüd võimalikult rahulikuks jäänud ja oma ümbrusega harjunud, milleks talle küll ühe nädala aega lubada võib, siis öeldakse talle esialgu üks sõna aeglaselt ja hästi selgesti ette. Seda sõna korratakse seni, kui linn katseid hakkab tegema, häälikuid korrata. Ei sünni see 14 päeva jooksul, siis võib kaunis kindlasti oletada, et mehikesel üldse andi pole seda kunsti kätte õppida. Ei pea aga mitte väsima, sõna iga päev ikka ja ikka jälle kordamast, kui aga mõni vaba silmapilk selleks leidub, ja ei pea ka mitte teisi sõnu vahele rääkima, mis lindu segada võib, nii et ta lõpuks ühe arusaamatu häälikute-segu kuuldavale toob, aga mitte ühtki arusaadavat sõna. Kui linn üht sõna juba rääkida oskab, siis korratakse õpetust teise, kolmanda jne. sõna juures, kuni ta lõpuks terve lause pääst öelda oskab. Mitmed inimesed, kes katsunud linde kõnelema õpetada, lõikavad neil keelepaela keele all läbi, sest nad usuvad, et selle läbi kõneõppimine kergendub. Seda pole aga tarvis, sest linn, kel üldse and on kõnelemist õppida, täidab oma kohuseid selletagi.

Kaarna juures on veel see rõõm, et seda mustavatimeest vabalt väljas hoida võib, sest ta saab nii taltsaks, et kui koerakene oma isanda poole hoiab. Teda toidetakse vilmaussidega, tigudega ja toore lihaga; ka piima sees leotatud saia sööb ta häämeelega. Muidugi peab aga mustakuube, kui teda väljas lastakse olla, hästi valvama, sest teatavasti oskab meie tark sõbrakene kah varastamist nii meisterlikult, et ta kõik läikivad asjad ära tassib ja nurkadesse peidab, kus neid ei tea otsida ega aimata.

Kuldnohk õpib pääle sõnade rääkimise ka viiside vilistamise väga hästi ja nimelt veel paremini, kui muidu nii vastuvõtlik leevikene. Ta on igatahes üks esimese järgu vigurvänt ja harva lõpetab ta ühe viisi, harva ütleb ta ühe lause teisi häälikuid vahele lobisemata ja vilistamata. Ta aimab kõik järgi, mis ta kuuleb, ja minu oma ei vajanud palju aega selleks, et õmb-lusmasina kärinat kaunis loomutruult järele aimata. Kuldnohka on kõige parem sööta kõva saiaaga, mis vee sees pehmeks tehtud, siis välja pigistatud ja veidi piima ja nisu-jahuga segatud; on loom eriti virk olnud, siis antagu talle tasuta paar rasvast jaani-ussi, mis tema armsamaks maiustuseks. Kõige vähem tuttav nende kõnekunstnik-kude hulgas on teile vist küll pasknäär, kes aga kõige ilusam neist, sest tal on üks paar

toredaid siniseid tiibu, mis tema pruunile sulekuuele suurepärased sobib. Pasknäär- rile antakse sama toitu, mis kuldnohalegi, vahel aga pannakse talle kah mõni tamme- tõru ja veidi toorest liha ette. Loomade kõnelemisõpetus valmistab kõigile, kes sel- les teatavaid tagajärgi saavutanud, suurt lõbu, aga et sel kah praktiline tähtsus olla võib, seda näidaku teile järgmine väikene lookene. Korra tuli varas ühte tuppa, mis lahti oli jäetud. Tasakesi hiilis ta sisse, avas laualaeka, et ruttu nahakastikese välja võtta. Sääl hüütakse äkki tema selja taga kõvasti ja selgelt: „Võrukael, võrukael“. Varas ehmuab arvates, et teda tabati, põgeneb, ja raha on päästetud. Päästja polnud aga keegi muu kui papagoi, kes rää- kima oli õppinud.

Jack London.

„Iialgi ei olnud sarnast koera,“ üt- les John Thornton ühel päeval, kui ta seltsimehed vaatasid, kuidas Buck laagrist metsa läks.

„Kui tema valati, lõhkes küll vorm,“ ütles Pete.

„Jumala eest, ma arvan ka!“ kin- nitas Hans.

Nad nägid, kuidas ta läks laagrist, kuid nad ei näinud kohutavat muu- datust, mis sündis temas, niipea kui ta oli metsas. Ta ei sammunud enam. Korraga oli ta metsloom, hiiliv pehmete kassisammudega libi- sev vari, mis ilmus ja kadus teiste varjude hulgas. Ta teadis, kuidas kasutada igat katet, kuidas roomata kõhuli kui madu ning söösta ja taba-

da kui madu. Ta võis tabada püü pesal, tappa jänese, kui see magas, ning õhust kinni napsata väikese lin- nu, kui see juhtus sekundi hiljem ära lendama. Kalad jääaukudes ei ol- nud kiired küllalt tema eest peituses; ei olnud kobrad oma paisu ehitades liig ettevaatlikud. Ta tappis, et süüa, mitte lõbu pärast; kuid ta eelistas süüa seda, mis ta ise tap- nud. Varjatud hää tuju läbistas ta teod, talle tegi lõbu hiilida oravate juure ning olles juba päris lähedal lasta neid minna, ajades neid surma- ni hirmudes puulatva.

Talve tulles ilmusid põdrad suu- remal arvul, liikudes aegamööda madalamatesse ja soojematesse or-

gudesse talvet mööda saatma. Buck oli juba murdnud noore äraeksinud vasika; kuid ta tahtis kangesti suuremat ja kohutavamalt saaki, ning selle kohtas ta ühel päeval veelahk-mel jõenõgu otsas. Kahekümnepäine põdrakari oli tulnud jõgede ja metsade maalt ning selle eestvedajaks oli suur pull. Ta oli metsiku loomuga ning küünides üle kuue jala maast kõrgemale, oli hirmsam vastane, kui isegi Buck võis soovida. Ta kõigutas oma sarvi, mis hargnesid neljateistkümmesse harusse, ning mille äärmiste tippude vahet oli seitse jalga. Tigidalt põlesid ta väikesed silmad, kui ta mõirgas Bucki nähes.

Pulli küljes, just eespool sapsu, paistis sulgedega varustatud noole ots, mis seletas ta metsikuse. Järgides vanale jahinstinktile, mis oli päritud ürgaegsetest jahipäevadest, katsus Buck eraldada pulli karjast. See ei olnud kerge asi. Ta haukus ja tantsis pulli ees, parajasti väljaspool ta suurte sarvede ning hirmsate lajade sõrgade ulatust, mis ainsa hoobiga oleks lõpetanud ta elu. Ei sõandanud pull pöörduda selga hammastega varustatud vaenlase poole, et ära minna, millepärast ta sattus vihahullustusse. Sarnasel silmapilgul tungis ta Bucki kallale, kes kavalasti taganes, meelitades teda enda järele, näidates, nagu ei saaks ta põgeneda. Kuid kui ta oli niiviisi eraldatud oma seltsimeestest, tungisid kaks-kolm nooremat looma Bucki kallale ning aitasid haavatud pulli jälle tagasi karja juure.

On metslooma kannatus — pääle-tükkiv, väsimatu, tungiv nagu elu ise — mis hoiab ämbliku liikumatult võrgus, madu rõngas, pantri varitsemas; see kannatlikkus avaldub eriti tugevasti, kui püütakse elavat saaki; ning seda oli ka Buckil, kui ta nippus karja küljes segades nende edasiliikumist, ärritades noori pulle, hirmutades lehma mullikatega, ning ajades haavatud pulli abitusse viha.

See kestis poole päeva. Buck oli igalpool, tungis kallale igast küljest, mässides karja metsikusse tuulispaska, katkestades tagaaetavate loomade kannatuse, mis alati vähem on kui tagaajava looma kannatus.

Kui hakkas lõppema päev ning päike väjus enda puhkepaiga poole loodes (pimedus oli tagasi juba ning ööd juba kuus tundi pikad), hakkasid noored pullid äkka vastumeelsemalt appi tulema endi ümberpiiratud juhile. Lähenev talv ajas neid madalamatele lagendikkudele ning näis, et nad ialgi ei pääse sellest väsimatust loomast, kes takistas nende liikumist. Pääle selle ei olnud see karja ega noorte pullide elu, mida ähvardati. Ainult ühe liikme elu nõuti, see ei olnud neile nii lähedal kui nende oma elu, ning lõpuks olid nad rahul sellega, et peavad tolli maksma.

Hämaruse saabudes seisis vana pull madalasse vajunud pääga ja vaatas, kuidas lonkisid kiirel sammul uduses valguses edasi lehmad, vasikad ning noored pullid, keda ta oli juhtinud. Ta ei saanud järgida neile, sest ta mina ees kargles halastamatu kihvadega hirmutis, kes ei lasknud teda lahti. Ta kaalus kolmsada naela enam kui pool tonni, ta oli elanud kaua ja energiliselt, võidelnud ja puseanud*), ning lõpuks ootas teda surm olendi hammastelt, kelle pää ei küüeninud üle tema sõl-mise põlve.

Nüüdsest pääle, päeval ja ööl, ei jätnud Buck oma saaki, ei annud talle silmapilkugi rahu, ei lubanud tal võtta lehti puudelt ega noori paju- ja kaseoksi. Ka ei annud ta haavatud pullile võimalust kustutada oma kõrvetavat janu tasa voolavates jõgedes, millest nad läbi läksid. Sageli hakkas pull meeletult eest ära põgenema. Sarnastel kor-

*) Pusklema — pääd, sarvi tüksteise vastu tõugates võitlema.

dadel ei katsunud Buck teda peatada, vaid sörkis kergete sammudega ta kannul, rahuldatud sellest määngust, lamades maas, kui põder seisis vaikselt, tungides vihasele kallale, kui ta püüdis süia või juua.

Suur pää sarvedepuu all vajus ikka madalamale ja sammud jäid nõrgemaks ning nõrgemaks. Ta jäi tihti kauaks seisma, nina allapoole pöördud ja kõrvad jõuetult rippumas; ning Buckil oli nüüd rohkem aega, et juua ja puhata. Sarnastel silmapilkudel, vaadates üksisilmi pulli ja jahutades oma punast keelt, näis Buckile, kui muutuksid kõik asjad. Ta tundis uut liikumist maal. Kui tulid põdrad maale, tuli hoopis teistsugune elu. Mets ja jõgi ja õhk näisid tuksuvat sellest. Teadmine sellest tekkis temas, mitte silmade või kuulmise või haistmise kaudu, vaid mõne teise, teravama meele kaudu. Ta ei näinud midagi, ei kuulnud midagi, kuid teadis, et miski asi maal oli teisiti; et oli midagi võõrast liikumas ning tegutsemas, ja ta otsustas järele uurida, kui käesolev ettevõtte lõpetatud.

Viimaks neljanda päeva lõpul murdis ta maha suure põdra. Öö ja päeva viitis ta saagi juures, süües ning magades ja ikka jälle tagasi tules. Siis, puhanud, värske, tugev, pööris ta laagri ning John Thorntoni poole. Ta hakkas jooksuma pikkade kergete sammudega, mitte ialgi kaldudes võetud koosist, suundudes otse kodupoole läbi võõra maa, selle kindlusega ära tundes õige sihi, mis teeb häbi inimesele ning tema magneetnõelale.

Liikudes edasi märkas ta ikka selgemalt ja selgemalt uut ärevust maal. Igalpool oli elu hoopis teistsugune kui oli olnud suve läbi. Enam ei märganud ta seda mingil tundmatul, saladuslikul teel. Linnud laulsid, oravad kädistasid sellest, isegi tuul sosistas seda. Mitu korda seisatas ta ja tõmbas värsket hommi-

kust õhku suurte sõõmudega sisse, lugedes teadet, mis sundis teda suurema kiirusega edasi ruttama. Teda surus aimus õnnetusest, mis juhtub, kui õnnetus ei olnud juhtunud juba; ning siirdudes üle viimase veelahkme ja laskudes alla orgu laagri poole liikus ta suurema ettevaatusega.

Kolm miili edasi juhtus ta värskelele jälgedele, mis panid ta kaelakarvad tõusma. Nad viisid otse laagri ning John Thorntoni poole. Buck ruttas, väledasti ja vaikselt, iga närv valvel ja pingul, märgates hulka üksikasju, mis kõnelesid talle loost — kõige lõpust. Nina teatas talle mitmetest sündmustest, mida ta praegu älgis. Ta märkas silmatorkavat vaikust metsas. Lindude elu oli kadunud. Oravad — peidus. Ainult üht nägi ta, siledat halli looma, kes end surunud vastu halli kuivanud oksa, nii et ta näis osa sellest.

Libisedes edasi tumeda varjuna, tõmmati ta nina kõrvale, nagu oleks teda haaranud mingi jõud. Ta järgis uuele lõhnale tihnikusse ning leidis Nigi. See lamas küljeli surnud, kuhu ta oli jaksanud ronida läbistatud noolest, mille tera ühest ja suled teisest küljest paistsid. Sada jardi edasi leidis Buck ühe Thorntoni koertest, kelle ta oli otnud Dawsonis. See oli hukkunud surmavõitluses otse tee pääl, ja Buck ei peatunudki ta juures. Laagrist kõlasid nõrgalt mitu laulujorutavat häält. Roomates kõhuli lagendiku ääre, leidis ta Hansu kõhuli lamamast, sulestatud nooltest kui okassiga. Samal silmapilgul vaatas Buck sinnapoole, kus oli seisnud kuuseokstest onn ja nägi asju, mis ajas tal karvad kaelal ja õlgadel turri. Lämmatav vihahoog valdas ta. Ta ei teadnud, et ta röökis, kuid ta röökis kohutavalt. Viimast korda ta elus alistus kirele ta jõud ja mõistus, ning see juhtus suurest armastusest John Thorntoni vastu.

Yeehatid *) tantsisid ümber kuu-

*) Alaska metsikud pärismaalased.

seekstest onni jäänuste, kui nad kuulsid korruga hirmuäratavat röökimist ning nägid endi poole tormavat looma, kelle sarnast nad enne ei olnud näinud. See oli Buck, clay viha-orkaan, kes viskus nende kallale hävitushullustuses. Ta sööstis esimese mehe kallale (see oli Yeehatti-päälik), rebis lõhki selle kõri, nii et purskas vereoja. Ta ei peatunud, et lõpetada võidetuga, vaid hävitas kirglikult järgmise tõmbega lõhki kiskudes järgmise mehe kõri. Ei olnud vastupanu talle. Ta keerles nende hulgas hammustades, kiskudes, hävitades, liikudes peatunatult hirmsa kiirusega, mis päästis tema pääle lastud noolte eest. Tõepoolest, nii kiired olid ta liigutused ning nii tihedalt olid indiaanlased koos, et nad tabasid nooltega üksteist; ning üks noor jahimees, tahtes tappa odaga Bucki õhus, läbistas sellega teise indiaanlase sarnase jõuga, et oda ots tungis välja seljast. Siis valdas hirm indiaanlasi ning nad põgenesid hirmunult metsa, karjudes kui põgeneksid nad kurja vaimu eest.

Ning tõesti oli Buck kui kehastunud kurjus määratsedes nende kannul ja murdis neid kui hirvi metsas. See oli saatuslik päev yeehattidele. Nad põgenesid kaugele laiali üle maa ning möödus terve nädal, enne kui kogunesid kõik ellujäänud madalasse orgu ning kindlaks tehti kaotused. Mis puutub Bucki, siis pööris tema tagasi tühiaks jäänud laagrisse, väsides tagajamamisest. Ta leidis Pete'i, kes oli tapetud teki all olles. Thorntoni meeleheitlik võitlus oli värskest kirjutatud maa pääle ning Buck jälgis iga detaili lõhna järgi kuni sügava jõekääruni. Jõekaldal, jalad ja päävees, lamas Skeet, truu lõpuni. Jõgi ise, mudane ning segane uhtumiskastidest, varias kindlasti, mis temasse maetud, ning temasse oli maetud John Thornton; sest Buck jälgis tema teed kuni veeni, kust ei viinud edasi ükski jälg.

Terve päeva vahtis Buck jõe ääres või hulkus rahutult laagri ümber. Ta teadis, et surm on liikumise ja kannatuste lõpp, ning lahkumine elavate elust, ja ta teadis, et John Thornton on surnud. See jättis temasse suure tühjuse, natuke sarnase näljaga, kuid tühjuse, mis kipitas ja kipitas, ning mida ei võinud miski asi täita. Valiete vahel, kui ta peatus, et vaadelda yeehattide koriuseid, unustas ta selle piina; ning sarnastel kordadel oli ta uhke enese pääle, rohkem kui ialgi enne seda. Ta tappis inimese, kõigist suursugusema jahilooma, ning ta oli tapnud kaika ja hammaste sääduse järgi. Uudishimulikult nuusutas ta kehi. Nad surid nii kergesti. Raskem oli surmata klutist koera kui neid. Nad ei olnud väärilised vastased, vaatamata nende noolte, odade ja kaigaste pääle. Sestsaadik ei kartnud ta neid, välja arvatud ainult siis, kui neil olid käes nooled, odad või kaikad.

Tuli öö ning täiskuu tõusis kõrgele taeva, valgustades nii heledasti, et oli kui tondilik päev maa pääl. Ning öö tülles, kaeveldes ja hulkudes jõe ääres märkas Buck metsas uut elu, teist kui see, mida tõid yeehattid. Ta tõusis püsti, kuulas ja nuusutas. Kaugel kajas nõrk, terav haugatus, saadetud tervest koorist samasugustest haugatustest. Mõne aja pärast tuli haukumine lähemale ja läks valjemaks. Jälle tundis Buck nad ära, nagu asjad, mis kuulnud teises ilmas, millest elasid mälestused veel temas. Ta läks kesklegendikku ja kuulas. See oli kutse, mitmetooniline kutse, mis kõlas veetlevamalt ja sundivamalt kui kunagi enne. Ning nagu ialgi enne, oli ta valmis kuulama. John Thornton oli surnud. Viimane side oli murtud. Inimene ega inimese mured ei hoidnud teda enam.

Püüdes oma saaki, nagu püüdsid seda yeehatid, liikus huntide kari rändavate põtrade kannul ning vii-

maks siirdusid jõgede ja metsade maalt, laskudes Bucki orgu. Lagendikule, mida valgustas kuu, voolasid nad hõbedases ojas; ning keset lagendikku seisis Buck, oodates nende tulekut. Nad kohkusid, nii suurena ja vaiksena seisis ta säääl, ja kestis silmapilgu vaikus, kuni julgeim neist sööstis otse ta kallale. Välguna lõi Buck, murdes tal kaela. Siis seisis ta jälle liikumatult nagu enne, kuna vigastatud hunt vingudes maas agoonias oli. Kolm tükki katsusid veel kiiresti üksteise järele kallale tungida, ning üksteise järele taganesid nad, vere voolates lahastatud kõrdest või õlgadest.

Sellest oli küllalt, et sundida terve karja edasi tormama, segamini, ühte hunnikusse, segaseks aetud inust maha murda saaki, Bucki imestustäratav kiirus ja elavus olid talle kasulikud. Tõustes tagumistele jalgadele ning salvates ja puredes, oli ta igalpool ühekorruga, moodustades võitlusrinna, mis oli peaaegu pidev, nii kiiresti kaitses ja keerles ta igasse külge. Kuid et mitte lasta endale seljataha, oli ta sunnitud taganema, jõest mööda kuni tühja jõenõoni, kus ta vastu kõrget liivakallast pörkas. Ta tungis kalda-nurka, mille mehed olid kaevanud kulda otsides, ning säääl nurgas oli ta kui sadamas, kaitsitud kolmest küljest, nii et ei olnud muud vaja kui kaitsta end eest.

Ning ta kaitses end nii hästi, et poole tunni pärast tõmbusid hundid segaduses tagasi. Kõigil oli keel süüst väljas ning valged kihvad sadesid kuuvalgel. Mõned lamasid maas, pää püsti ning kõrvad kikkis; teised olid püsti ja vaatlesid teda; kolmandad lakkusid vett jõest. Üks hunt, suur, kõhn ja hall, lähenes ettevaatlikult, sõbralikult, ning Buck tundis temas ära metsiku venna, kellega koos ta oli joosnud öö ja päeva. Ta kiunus õrnalt ning kui ka Buck vastu kiunus, nuusutasid nad üksteise nina.

Siis lähenes vana hunt, kondine ja armiline, Buck krimpsutas huuli, et uriseda, kuid nuusutas siiski teda. Pääle selle istus vana hunt maha, sirutas nina taeva poole ja hakkas ulguma. Teised istusid ka ning ulgusid. Ning nüüd oli Buckile selge kutse tähendus: ta istus maha ja hundas ühes teistega. Pääle selle tuli ta välja nurgast ning kari kogunes ta ümber ja nuusutas teda poolsõbralikult. Eestvedajad hakkasid haukuma ja kargasid metsa. Hundid järgnesid neile, haukudes kooris. Ning Buck jooksis ühes nendega, külg külje vastas metsiku vennaga ja haukus joostes.

* * *

Siin võib lõppeda jutt Buckist. Möödus mitu aastat, kui yeehatid hakkasid märkama muudatust mets-huntides; sest mõnda nähti, kellel oli pruun pää ja valge laik rinnal. Kuid tähelepanuväärilisem oli see, mis yeehatid kõnelesid Tont-koerast, kes jooksis karja eesotsas. Nad kartsid Tont-koera, sest ta oli tugevam kui nemad, varastas nende laagritest karmidel talvetel, röövis nende lõksudest, tappis nende koeri ning pettis nende parimaid jahimehi.

Ei, lugu läks halvemaks. Oli kütte, kes ei tulnud tagasi laagrisse, ning oli jahimehi, keda nende kaaslased leidsid julmalt lahastatud kõriga, kuna ümberringi olid hundi jäljed, mis suuremad harilikudest hundi jälgedest. Igakord kui yeehatid jälgivad põtru, on teatud org, kuhu nad ilalgi ei lähe. Ning on naisi, kes saavad kurvaks, kui algab tule ääres jutt sellest, kuidas oli kuri vaim valinud enda asulaks selle oru.

Kuid suveti ilmub sinna orgu siiski külaline, kellest ei tea yeehatid. See on suur ilusa karvaga hunt, sarnane ning siiski mitte sarnane teistele huntidele. Ta siirdub üksi naervalt metsamaalt siia puudega piiratud lagendikule. Siin voolab kollane juga kõdunenud põdranahksetest

kottidest ning langeb maha, kuna pikk hein kasvab ta vahelt välja ning taimed katavad ta ja varjavad kollase läike päikese eest; ning siin mõtiskeleb ta tüki aega, ülgudes üksi, kaua ja kaeblikult, enne kui ta lahku.

Kuid ta ei ole alati üksi. Kui tule-

vad pikad taliööd ning hundid lähivad oma saagi järele madalamatesse orgudesse, siis võib teda näha jooksma karja eesotsas kahvatul kuu või sädelevate virmaliste valgusel, küünides üle oma kaaslaste ning lauldes muistse maailma laulu, mis on karjalaul. (Lõpp.)

Küsimised ja vastused.

Vastused küsimusele nr. 5.

Mis on sinu armsam ajaviide kodus?

U n e T ö n u.

Minu armsam ajaviide kodus on teha elu kodustele võimalikult päikesepaisteliseks.

H e l l a P ä i k e s e p a i s t e.

Kodu — mis asi see on? Kui ma ta omale soetan, küll ma siis ka ajaviidet leiän.

V a e n e l a p s.

Lõbusamaks ajaviideks kodus on mul — mõttes mööda maid rejsida.

L i l l e d e - p r i n t s e s s.

Kodus on mul väga vähe aega ajaviideks. Kui seda siiski vahest juhtub olema, mõtlen ühe kauge armsa inimese pääle.

H i l j a V o o r o.

Kui mul aga vaba aega on, siis loen ma juturaamatut ehk mängin viiulit. See on mu kõige armsam ajaviide.

E m a j õ e ö ö b i k.

Minu kõige lõbusam ajaviide on tantsida ja klaverit mängida. Kui isa Tallinnast koju tuleb, siis toob ta mulle palju ilusaid tantsunoote ja siis ma mängin päevad otsa, nii et emal minuga tegu on, enne kui ma magama saan.

V i l j a n d i L i i s u.

Lõbusamaks ajaviideks kodus on mul keelpilli mängimine.

E v y.

Ajaviideks, mis mind yeeleb, on maali-

V a l v a j a.

Elavate piltidena kujutada omale laulude ja juttude tegelasi, nende seltsis elada ja ühes nendega lõbustada — on kõige lõbusam ajaviide kodus.

D o l l a r m i l j o n.

Õhtul, kui kuldne kuu piilub pilvede vahelt, kui kilik laulab ahju taga, siis istun akna juure ja vaatan kaugusse, pimedusse, haududes oma mõtteid isamaa tulevikust: Eesti rahva hääst käekäigust, rahulisest elust ja õnnest. See ongi minu lõbusam ajaviide kodus.

T u u d e - T a a t.

Pole mul armsamat ega mõhusamat ajaviidet, kui toetudes aknale käsipõsekil vahetada lõpmatult sügavsinavasse metsa ja unistades kuulata kohinat, mis mändide ladulvul käib tuulena — unistan siis kõigest, mis ilus, kõrge, kuid kättesaamatu... kuid siiski, seesugune ajaviide olgu ja jäägu videviku-

tundideks, muidu pole mul armsamat kui raamatukogu... XXX

Vabail silmapilkel uurin õhuasjanduslist kirjandust. Kevadel kavatsen ehitada mootorita lemmuki, oma plaanide järele. Onnestab see, tahan meeles pidada ka vikerkaarlasti.

S e r g e i K.

Kõige lõbusam kodune ajaviide on mul kärbse ja sääse anatoomia uurimine ultramikroskoobi abil.

M u s t M e e s.

Une Tõnu, on näha, et sul õige rohkesti aega viitmiseks jätkub, ega sa muidu näi ei küsiks. Minul igatahes jätkub seda vähem. Ja mis ma siis õige teen, noh mis sa arvad? Eks ikka loen raamatuid.

T e e l e.

Arvad vist — kõrgesti austatud Une Tõnu, et sinu lõbusama ajaviite — magamise — pooldajaid vikerkaarlaste seast palju leidub (sest mis võib sul veel armsamaks asjaks olla kui uni, — seda näitab juba su nimi). Vaevalt vist. — Minu armsamaks ajaviideks on hää kirjanduse lugemine.

S i n i s i d m i n e S i t i k a s.

Lõbusamaks ajaviideks on kodus mul ajakirjade ja juturaamatute lugemine. Iseäranis on lõbus lugeda Eesti minevikust. Seda käsitleb hästi ja meeldivalt Eduard Vilde ajaloolik jutustus „Mahtra sõda“. Küll see Võllamäe Pääru (jutu tähtsam tegelane) oli vahva mässualustaja! Tõusiski mäss, kus oli palju veristamist. Võllamäe Pääru ühes oma kaaslastega sai tubli karistuse. Neil oli väga kurb saatust... Sakslased tahtsid ju meie kodumaad ära saksastada, see oli nende ülem püüd. Sellepärast surusid nad mässud veriselt maha, et mitte kuskil teises kohas uus mäss silmapiirile ei tõuseks.

M a g a l l h a e s.

Minu lõbusamaks ajaviideks kodus on kirjanduse lugemine. Iseäranis lõbus on lugeda O. Lutsu, F. Tuuglase ja G. Suitsu töid.

Lõbusaks meelelahutuseks on ka Lauri Pihikala „Spordiõpetuse“ lugemine.

L. A r g u l a.

Minu lõbusamaks ajaviideks kodus on Eesti ärkamisaja kirjanikke ja nende elulugusid ning töid uurida.

K o i d u l a.

Kodus lõbusamaks ajaviideks on vanade kõnekäänude ja raamatute lugemine.

V i r u - V i i n e.

Une Tõnu, sa vist harrastad und. Und mina ei harrasta. Ajaviiteks kõige lõbusam ja parem on hää lugemisvara. Iseäranis „Vikerkaar“. Igakord muretsen ta aegsasti. On ta läbi, jään järgmist numbrit ootama.
Jackie Coogan.

Olen alles uus vikerkaarlane, sellepärast on mu armsam ajaviide ka „Vikerkaari“ lugeda. Punapõseline putukas.

Minu kõige lõbusam ajaviide kodus on gitari mängida, sõbrannaga juttu vesta ja „Vikerkaart“ lugeda ning küsimuste ja vastuste saatjaid nende vastuste järele omale ette kujutada ja nende töid arvustada. Oi, see on väga lõbus ja alati kui seda teeme, naerame väga palju.

Põhja maa kasvandik.
Lõbusaks ajaviiteks on mul kodus „Vikerkaares“ ilmuvate maleülesannete lahendamine. Kahju ainult, et neid igas „Vikerkaares“ ei ilmu. Veerme Jaak.

Lõbusamaks ajaviiteks kodus on mul mitmesugused mängud, küsimiste pääle vastamine, ülesannete lahendused ja muud vähemad tööd. Riks-räks.

„Vikerkaare“ ülesannete lahendamist peavad lõbusaimaks ajaviiteks veel Rua-Roa, Estanjero (armastab ka J.Verne'i ja F. Cooperi jutte lugeda) ja Loitev-Koit.

Pääle koolitööd loen „Vikerkaart“ ja „Laste Rõõmu“, aga et ma seda siis saan, kui vahest raha on, kuid seda on harva, siis pean mujalt ajaviidet otsima. Siis kirjutun „Vikerkaarele“. Ints.

„Vikerkaarele“ kirju kirjutada armastab ka Nupumees.

Hääde raamatute, iseäranis aga „Vikerkaare“ ja „Laste Rõõmu“ lugemine esime armsaima ajaviitena paljudele vastuste saatjale, olgu neist nimetatud: Alfi, Ramedlov, Reisismees, Kirjatiits (armastab iseäranis „Oma nurka“). Kõikuvad mõtted (vaatab vahest ka loojenevat päikest ja ilusat taevast), Mars, Viki Väike (vahest poksis veel vennaga), Heino (on iseäranis huvitatud, mis tema tööde suhtes Hundipapal kavatsusel), Di-Da-Do, Laine, A.Kivi, Tuleviku sõber, Vang-Tshung-Hu, Õitehaldjas, Kalakuningas.

Lõbusat ajaviidet on mul kodus palju. Iseäranis armastan ma vabal ajal raamatuid kõita, neid lugeda, ning „reisi ümber maailma“ mängida. Jaan Võõmis.

Minu lõbusamaks ajaviiteks kodus vabal ajal on juturaamatute lugemine ja laulude luuletamine. Harjumaa tütar.

Minu lõbusamaks ajaviiteks kodus on: hääde raamatute sorimine ja ka mõne lugemine; sõbraga damka mängimine ja veel mõndagi muud. Riikukuk.

Minu kõige lõbusamaks ajaviiteks kodus on raamatulugemine ja joonistamine.

Tiilupapa part.
Loen hää meelega häid raamatuid. Aga, et mul peaaegu kõik paremad läbi loetud

(halb ma ei loe), armastan kirjutada kirjatöid. Teema mõtlen õhtul voodis olles ja päeval kirjutun üles, mida öösel mõtelnud. Ütleksin, et usitan, sõidan jalgrattaga ja mängin lawn-tennist ka meeleldi, ent sa küsisid, mida teen kodus ajaviiteks. Eelnimetatud asju toas toimetada ei saa ega tohi. Mis sa arvad, kas sul lubatakse toas ümber kolada niskudega, nii et põrandale triibud jäävad või mõõblit ja lillepotte jalgrattaga ümber visata ehk koguni lawn-tennise palliga aknasse auku visata? Mulle küll sedalaadi sporti toas ei lubata. Motik.

Lõbusamaks ajaviiteks on mul sporti harrastada ja raamatuid lugeda.

Poiss-sportlane.
Hommikul loen „Vikerkaart“, õhtuti mängin palli, nii elaksin ma sada aastat.

Dr. Tinasilm.
Kodus ei armastagi ma aega viita, sest sääli ei ole mul seda; aga väljas: talvel mängin jääpalli ja käin suusatamas ning suvel taon jalgpalli ja ujun. Ujumist pean ma paremaks spordiks päikese all... Kui tore on läbi voogude aeglaselt libiseda kui kala!

Consul III.
Mu armsam ajaviide on suusatamine. Ehk spusatades küll tihti kukerpalli mäest alla veeren, ronin jälle üles ja lõbus sõit algab uuesti. Isamaatütar.

Spordiharjutusi armastavad ajaviiteks veel Gi-A-Co-Mo ja Juss-Vinger-puss.

Mul on lõbustusi õige palju, ent paremaiks neist jäävad kahtlemata unistused ja raamatud: Hella Päikesepaiste tõustes tõusen ka mina ja unistan veidi ja vaatlen — käsipõseki pehkinud aknalaul; näen, kuid Sinisilmne Sitikas oma urkast välja poeb toidupoolist otsima. Mahavarisenud Heinakübe ei näi talle palju meeldivat, ent seda enam siidisilmne Mätasmutt, kes mäta alt välja poeb ja heledat valgust nähes nagu häbeneb; rõõmsalt lobisevad nad mõne aja, ja minagi aiman, millest nad kõnelevad. Hommikul söögilauas kukub Kägu, ja tema kukkumistest loen endale õnne või õnnetust. Pääle sööki haaran raamatud — mitte „Sherlokid“ — ja sammun mõttes olles tänavale. Tuuletat on mu esimene tervitaja ja Tubli poiss esimehe, kellega juttu hakkam ajama: ta on õige lõbus kõneleja ja vahelesegamata kuulun. kuid Liugle Laine veerennis suliseb ja vaatlen, kuid Must Luik ta vahutaval harjal „tantsib“. Ja nii jõuan viimaks kooli lõbusate seltsiliste saatel. Koolis ma palju ei tee, olgu siis, et veidi vallatan — aga õige veidi — ja kui tunnid lõppenud, tulen Kevadlinnu muusika saatel koju, kus andun oma parematele sõpradele — häädele raamatutele. Ja nii ma siis loen kuni õhtu jõudes mulle Luuleilm külla tuleb ja temaga ma unungi, keset ilusaid unistusi — pää kohal sätendav Tähelend.

Mätasmutt.

Ei või armsamat ajaviidet olla pääle koolitööde, kui „Vikerkaart“ lugeda, talle vastuseid ning küsimusi saata. Lõpuks on ju nii ilus videviku ajal akna all istuda, vaadata välja pimedusse ja unistada ilusast tulevikust.

Sõstrasilmaline piiga.

Kodus? — Mul kodu ei olegi — taga parem siis veel lõbusamat ajaviidet. Uidan niisama Taaramäel, vahel ka Emajõel; lõõn kepsu, kui lumi sulab, miks ei peaks ju lõõma, kevade tuleb ja siis pean ma kohal olema, tublisti võitlema, — võideldes kasvab ju jõud. Kirjutan kirju, laulan, hõiskan, hüppan. Üldse — olen rõõmus. „kukun“ ja... (Kui midagi enam õelda ei ole, siis panevad kirjanikud kolm punkti; ma ka ei tea, teen sedasama.) Kägu.

Armsamaks ajaviiteks on uurida seda üli-vana Hiina kunsti. Kromvell.

Minu kõige armsam ajaviide on kodus nalja teha. Fatti.

Samuti Tartu Feliks.

Une Tõnu, mis sääl kodus magad sa, Vahest sekka ikka tõuse üles ka —

Ning siis laia ilma ise tule vaatama.

Mis neil „Vikerkaare“ sõprel ajaviiteks ka. Billy-Ritsylt küsid: „Millega sa aega viidad,

Kas ehk muidu sõnu salmi liidad?“

Kohe vastan sulle „ei“, sest et hunt mul riimida ära sõi.

Billy-Ritsy armsam ajaviide on ju nali Kuigi vahest just mitte väga vali.

Billy-Ritsy.

Kõik on kaunis lõbusad ajaviited, välja arvatud klaverimängimine. Toddy.

MALE

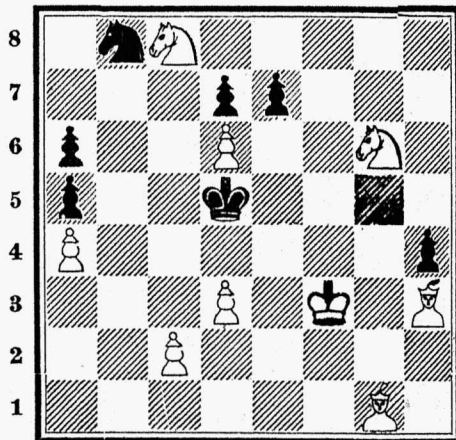
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 19.

Kokku säadnud O. Nemo (Viinis).
(Görlitz'i maleseltsi turniiril I auhind.)

Mustad.

A B C D E F G H

Valged.

Valged: K f3, O g1 ja h3. R c8 ja g6, S a4, c2, d3 ja d6.

Mustad: K d5, R b8, S a5, a6, d7, e7 ja h4.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Ülesande nr. 14 lahendus:

1. R e7—d5, K e5: d5,
2. L h4—e4 annab matt.
1. (R e7—d5), K e5—f5,
2. L h4—h5 annab matt.
1. (R e7—d5), c5—c4,
2. L h4—e4 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: Karl Kivi ja Alfons Pachel (Tallinnast), I. Kitsing, Paul Tõldsep ja Endel Jeeger (Tartust), A. Kuusik, M. Laas ja A. Maksim (Hallistest).

Õiendus.

„Vikerkaares“ nr. 18 J.Kanti pildi all kirjas peab olema suurvaim (mitte: suurim) ja surematuid teoseid (mitte: surematu teost).

LÕBUSAD ÜLESANDED.

Ülesande 8 lahendus.

Vahiposti küsimuse pääle „Miks tuled?“

— vastas talumees järgmiselt:

„Tulen sellepärast, et poodud saada siinsel võllal.“

Sarnane vastus pani vahi läbipääsmatu seisukorda. Mis pidi ta talupojaga pääle hakkama? Üles pooma? Aga siis on ju asjaolu säärane, et talumees kõneles tõtt; õiglase vastuse eest oli aga käsitud mitte puua, vaid uputada. Ent ka uputada on võimatu: sel juhtumisel selgub, et talumees valetas, ja valevastuse eest oli ette kirjutatud üles puua.

Nii ei mõistnudki vaht midagi pääle hakata teravmeelse talupojaga.

Õiged lahendused saatsid: Must Mees, Tartust; Väike Teele, Pranglist; Ernst Roos, Sondast; Kägu, Tartust; Jaan Treifeldt, Vähjandist; Estanjero, Tallinnast; Nobe Ilves, Tallinnast; Endei Jeeger, Tallinnast; Fritz Kask, Rakverest ja J. Kitsing, Tartust.